

India als strategische noodzaak

In de kantelende wereldorde van nu hebben Nederland en Europa nieuwe, sterke partners nodig. Wereldmacht India speelt een geopolitieke sleutelrol, en verdient onze prioriteit.

[Abstract: India is te lang het ondergeschoven kind geweest van onze internationale politiek, die zich richtte op Europa, de VS en China. Dit visiestuk van de CDA Buitenlandcommissie neemt graag onze relatie met die andere grootmacht onder de loep, aan de hand van de thema's economie, geopolitiek en veiligheid, klimaat en migratie & cultuur. We pleiten voor een hernieuwde strategische engagement met India, omwille van onze eigen strategische autonomie, economische groei en internationale stabiliteit.]

Inleiding: een opkomende grootmacht

De oude wereldorde kantelt, we leven in een tijd met nieuwe geopolitieke spanningen. Als groot, strategisch en democratisch land, speelt India een zeer belangrijke rol in de nieuwe orde. Sinds kort is India 's werelds grootste land qua inwoneraantal, net voorbij China. India is ook de 5^e grootste economie van de wereld. Met een economische groei van zo'n 7% per jaar, is de rek er voorlopig nog niet uit. Hier ligt een grote kans voor Nederland en Europa.

India strijdt met China om de leiderschapsrol binnen het Globale Zuiden en is onder meer lid van de BRICS¹. Daarnaast onderhoudt het land ook goede relaties met het Westen, waaronder de Verenigde Staten. Welke betekenis heeft de relatie met India voor Nederland, en breder, voor de EU? Zoals Indiërs het zelf zeggen: *“Nu India zelfvertrouwen uitstraalt en Europa verder wil kijken dan alleen de buurlanden, dreigt het ontbreken van gedeelde doelen ervoor te zorgen dat één van 's werelds belangrijkste partnerschappen op drift geraakt.”*²

India is een opkomende wereldmacht en daarmee een cruciale partner voor Nederland en de Europese Unie. Met zijn groeiende economie, strategische ligging en gedeelde democratische waarden biedt India zowel kansen als uitdagingen op het gebied van handel, geopolitiek en samenwerking op mondiale vraagstukken als klimaatverandering en veiligheid. De CDA Buitenlandcommissie erkent de noodzaak om de banden met India te versterken binnen het kader van wederzijds respect en gedeelde belangen. In een moeilijk internationaal speelveld met offensievenactoren (China, de VS) is een constructieve, pragmatische aanpak eerder noodzaak dan nut.³

¹ BRICS: een acroniem van de opkomende markten Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika. Sinds 2011 is BRICS tevens een intergouvernementele organisatie, waar inmiddels tien landen lid van zijn. Nieuwe leden van de BRICS+ zijn onder meer Egypte, Ethiopië, Indonesië, Iran, en de Verenigde Arabische Emiraten (VAE).

² EU-ISS - Power without purpose: The EU-India dilemma - www.iss.europa.eu/publications/commentary/power-without-purpose-eu-india-dilemma

³ Institut Montaigne: www.institutmontaigne.org/en/expressions/eu-india-partnership-window-opportunity-our-ambitions

Introductie: India

Als subcontinent kan India bogen op een bijzonder rijke geschiedenis en traditie. De beschaving van de Indus-vallei gaat millennia terug. Tijdens de Gupta-dynastie (4^e-6^e eeuw) komen de Indiase wetenschap, kunst en cultuur tot bloei. In de volgende 700 jaar is er ook een sterke invloed vanuit de islam, met name vanuit binnenvallende Turken en Afghanen. Tijdens de Moghul Dynastie in de 16^e eeuw is bijna het hele subcontinent deel van de islamitische wereld. Europeanen verschijnen met name vanaf de 16^e eeuw op het toneel: onder meer Portugezen, Nederlanders, Fransen en Britten stichten handelsposten en bouwen forten. Van 1858 tot 1947 is India vervolgens deel van het Britse koloniale Rijk.

Het moderne India begint in 1947 met de onafhankelijkheid van de Britten, geleid door Gandhi en Nehru. De ingrijpende scheiding met Pakistan (1947-48) en Bangladesh (1971) zorgt voor pijnlijke relaties met de nieuwe buurlanden. Tijdens de onafhankelijkheid moeten naar schatting 12-20 miljoen mensen verhuizen. Het Kashmir-conflict vindt zijn oorsprong in deze verdeling.

De economie en bevolking groeien in de jaren '50-'80, maar India blijft grotendeels op landbouw gericht. In de bipolaire wereldorde waarbij de VS en de Sovjet-Unie een ijzeren gordijn in Europa optrekken, trekt India haar eigen plan binnen de Non-Aligned Movement en bouwt relaties op met andere landen in Azië, Afrika en Latijns-Amerika. Het land tekent een vriendschapsverdrag met de Sovjet-Unie in 1971. Waar China snel industrialiseert, blijft India achter.

India en Pakistan voeren verschillende oorlogen, bijvoorbeeld in 1947-48 (rondom de onafhankelijkheid), 1965 (Kashmir), 1971 (waarbij Oost-Pakistan onafhankelijk werd als Bangladesh), en 1999 (wederom Kashmir en omgeving). De eerste Indiase atoomproef vindt plaats in 1974. Inmiddels zijn India en buurland Pakistan beide nucleaire mogendheden. India is één van vier landen wereldwijd die haar kernkoppen zowel via vanaf het land, via de lucht, en vanuit de zee kan lanceren (nucleaire triade).

India beschuldigt Pakistan van steun aan terroristische aanvallen zoals die in Mumbai in 2008 (175 doden). In april 2025 pleegt een terroristische groepering een aanslag in Pahalgam, Kashmir, waarbij 25 doden vallen. India wijst Pakistan aan als achterliggende actor en lanceert op 7 mei 2025 Operatie Sindoor: het Indiase leger voert gerichte raket- en drone-aanvallen uit op terroristische infrastructuur in Pakistan en in door Pakistan bestuurd Kashmir. Na drie dagen van militaire escalatie wordt op 10 mei een staakt-het-vuren bereikt.

Bevolking

India is volgens de meeste schattingen inmiddels het grootste land ter wereld qua bevolkingsaantal.⁴ Rond 2023 heeft het land China ingehaald. Ook richting 2050 groeit de bevolking van India nog door, waar de Chinese bevolking sterkt vergrijsd. De Indiase bevolking is jong, met een gemiddelde leeftijd van 28,8 jaar. In China ligt dit gemiddelde inmiddels op ~40 jaar, terwijl het gemiddelde in de EU zo'n 44,7 jaar is.⁵

⁴ Pew Research Center. www.pewresearch.org/short-reads/2023/02/09/key-facts-as-india-surpasses-china-as-the-worlds-most-populous-country.

⁵ www.worldometers.info/world-population/india-population; European Commission <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20250221-2>

Rang	Land	Bevolking 2025 (miljoen)	Bevolking 2050 (miljoen)
1	India	1.464	1.680
2	China	1.416	1.260
3	Verenigde Staten	347	381
4	Pakistan	255	372
5	Indonesië	286	321
6	Nigeria	229	377
7	Bangladesh	174	192
–	Europese Unie	448	420

Politiek en cultuur

India telt 28 deelstaten (meer dan de EU), en heeft ruim drie keer zoveel inwoners als de EU. Het land is de grootste democratie ter wereld met een grote culturele en etnische diversiteit. Zo'n 80% volgt het hindoeïsme, terwijl zo'n 14% van de inwoners moslim is. Daarmee zijn dat nog altijd 170 miljoen mensen, wat India het 3^e grootste moslimland ter wereld maakt. Zo'n 2.3% van de bevolking – 28 miljoen mensen – zijn christen. Volgens de Grondwet is India een seculiere staat met vrijheid van godsdienst, hoewel het land niet erg hoog scoort op religieuze vrijheid. Moslims en bepaalde kasten (dalits) en stammen (adivasi) zijn en worden economisch en sociaal gemarginaliseerd.⁶ India kent veel religieuze geweldsincidenten tussen hindoes en moslims – zoals in 2024 in Uttar Pradesh. Ook christenen staan onder druk.⁷

Analisten zien een opkomst van het hindoe-nationalisme (hindutva), waarbij India wordt gezien als een hindoe-natie. De BJP (Bharatiya Janata Party) partij onder leiding van Modi (premier sinds 2014) draagt dit sterk uit. De grootste oppositiepartij is de Congress-partij, die de vorige premier Manmohan Singh leverde. De Gandhi-familie behoudt veel invloed binnen deze partij.

Het kaste-systeem (hiërarchisch, gesloten sociaal systeem) speelt immer nog een grote rol in de Indiase maatschappij. Ook qua vrouwenrechten heeft India nog steeds een lange weg te gaan. In het Global Gender Gap report 2025 viel India terug naar plek 131 van 148 landen, met één van de laagste rankings in Zuid-Azië⁸. Gelijkwaardigheid tussen vrouw en man is ver weg, hoewel er in 2005 verbeteringen zijn doorgevoerd in de wet ten aanzien van erfrecht en eigendomsrechten.⁹ Formele economische participatie blijft treurig laag: maar 23% van de vrouwen maakt deel uit van de beroepsbevolking, terwijl dit percentage voor mannen zo'n 72% is – een kloof van bijna 50 procentpunt (!). Daarnaast blijft discriminatie een groot probleem, net als gender-gerelateerd geweld, waarvan verschrikkelijke voorbeelden regelmatig in het nieuws komen. Driekwart van de volwassenen in India ziet geweld tegen vrouwen als een groot probleem in de Indiase samenleving.¹⁰

⁶ Freedom House: <https://freedomhouse.org/country/india/freedom-world/2025>

⁷ Open Doors: www.opendoors.nl/nieuws/nieuwe-wetgevingen-onderdrukken-christenen-in-india/

⁸ World Economic Forum: https://reports.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2025.pdf.

⁹ Wereldbank: <https://blogs.worldbank.org/en/developmenttalk/indian-womens-long-journey-towards-equality-law-and-practice>

¹⁰ Pew Research: www.pewresearch.org/religion/2022/03/02/views-on-womens-place-in-society.

Economie

India is volgens IMF-ramingen inmiddels de 4^e economie ter wereld na de VS, China en Duitsland, met een geschat bruto binnenlands product van meer dan 4,000 miljard dollar. De Indiase economie groeit hard: rond 2018 en 2021 werden Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk gepasseerd, en rond 2025 zou India ook Japan ingehaald hebben.

Met een groei van zo'n 7% per jaar groeit de Indiase economie als een van de snelste ter wereld.¹¹ Het land groeit significant sneller dan andere opkomende markten als China (4,5%) of Brazilië (3,0%), en sowieso ook veel sneller dan geavanceerde economieën – zo groeide de economie van de VS afgelopen jaar met 2,2%, de EU met 1,6%, en het VK met 1,5%. De stevige groei lijkt ook de komende jaren door te zetten, gesteund door sterke particuliere consumptie – vooral op het platteland¹². Op basis van schattingen zal de economie van India tegen 2040 ergens tussen China en de VS uitkomen, en mogelijk zo'n 50% groter zijn dan de economie van de Europese Unie.

Rang	Land / Entiteit	Nominaal BBP 2025 (mld USD)	Reële groei 2024 (%)
1	Verenigde Staten	30 510	2,2 %
2	China	19 231	4,5 %
–	Europese Unie (EU-27)	19 991	1,6 %
3	Duitsland	4 745	0,8 %
4	India	4 187	7,0 %
5	Japan	4 186	1,1 %
6	Verenigd Koninkrijk	3 839	1,5 %
7	Frankrijk	3 211	1,1 %
8	Italië	2 423	0,8 %
9	Canada	2 225	2,4 %
10	Brazilië	2 126	3,0 %

Cijfers: IMF prognoses; IMF World Economic Outlook

Hoewel de armoede in India in de afgelopen decennia in hoog tempo is gedaald, leefde in 2022 nog ruim 5% van de inwoners onder de armoedegrens.¹³ India is tegelijkertijd het derde land met de meeste miljardairs ter wereld, na de VS en China.¹⁴ India telt veel grote bedrijven; in de Forbes Global-2000 staan 69 Indiase ondernemingen, met namen als Reliance Industries, Bharti Airtel en Infosys; State Bank of India, HDFC Bank en ICICI Bank; Indian Oil Corporation, Oil and Natural Gas Corporation, Tata Motors, Tata Consulting Services en Hindustan Unilever.

India's economie is nog erg fossiel: zo'n 44% komt van kolen, 24% van olie, en gas staat voor 6%.¹⁵ India wil pas in 2070 fossiel-vrij zijn¹⁶; als gevolg van industrialisatie en bevolkingsgroei zal de energievraag nog flink toenemen. India investeert veel in wind en zon, maar bouwt ook nieuwe kernreactoren om aan de grote vraag te voldoen.

¹¹ Statistiek India: <https://static.pib.gov.in/WriteReadData/specificdocs/documents/2024/jul/doc2024717350401.pdf>

¹² Internationaal Monetair Fonds: www.imf.org/en/News/Articles/2025/02/26/pr25045-india-imf-executive-board-concludes-2024-article-iv-consultation-with-india

¹³ Wereldbank, <https://pip.worldbank.org/country-profiles/IND>

¹⁴ <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/billionaires-by-country>.

¹⁵ Observer Research Foundation: www.orfonline.org/english/expert-speak/measuring-india-s-energy-consumption-quantitative-differences

¹⁶ International Energy Agency: <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2024/india>

India per thema

1. Economie

a. Handel

In 2023-2024 bedroeg de totale Indiase handel (goederen en diensten) ongeveer USD 820 miljard aan export en USD 915 miljard aan import, met een tekort van ± USD 94 miljard. Belangrijkste handelspartners zijn de VS, China, Verenigde Arabische Emiraten en de EU. India's handel (als percentage van bbp) is lager dan dat van vergelijkbare opkomende landen. Dit wijst op een relatief gesloten handelsmodel. India is lid van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) sinds 1995. Het land pleit voor hervorming van het geschillenbeslechtsmechanisme dat grotendeels stilligt door de Amerikaanse blokkade bij het benoemen van nieuwe rechters voor het Appellate Body. Het landbouw-subsidiebeleid van India overschrijdt WTO-limieten, wat internationale kritiek oproept – het land blijft 's werelds grootste rijstexporteur en ontvangt aanzienlijke steun (USD 48 miljard) voor de landbouw. India heeft de afgelopen jaren binnen de WTO gepleit voor verruiming van het beschermen van de eigen kleine boeren (rijstboeren met name), en heeft dit afgedwongen door verdere WTO-liberalisering te blokkeren.

India heeft diverse vrijhandelsakkoorden, waaronder met de landen in Zuidoost-Azië (ASEAN, sinds 2010). De EU en India onderhandelen sinds 2007 over een handels- en investeringsakkoord. Tussen 2013 en 2021 lagen de onderhandelingen stil wegens een gebrek aan een gelijk ambitieniveau. In die periode heeft de Commissie de strategische dialoog met India wel voortgezet om de onderhandelingen in de toekomst te kunnen heropenen. In mei 2021 werd besloten de onderhandelingen over een gebalanceerd, ambitieus en wederzijds voordelig handelsakkoord te hervatten. Tevens is toen afgesproken om de onderhandelingen over een separaat investeringsakkoord op te starten, alsook een separaat akkoord inzake de bescherming van geografische indicaties. In februari 2025 hebben EU Commissievoorzitter Von der Leyen en de Indiase minister-president Modi de ambitie uitgesproken om de onderhandelingen over een handelsakkoord voor het einde van dit jaar af te ronden. Daarnaast kondigden de EU en India op 25 april 2022 de start van een *Trade and Technology Council* (TTC) aan, om de nexus tussen handel, technologie en veiligheid te bespreken. De Council omvat drie werkgroepen. Deze gaan over

- (1) strategische technologieën, e-governance en digitale connectiviteit
- (2) groene en schone energie technologieën
- (3) handel, investeringen en weerbare waardeketens

Er hebben twee bijeenkomsten van de TTC plaatsgevonden, waarvan de laatste op 28 februari 2025 in New Delhi. Juist vanwege de handelspolitieke instabiliteit in de relatie met de VS is het van groot belang om snel een breed handels- en investeringsakkoord met India af te sluiten, zowel voor Nederland als de EU. Het Verenigd Koninkrijk heeft sinds juli 2025 al een deal met India. Naast handel en investeringen, bevordert een dergelijk akkoord ook de dialoog en samenwerking van de EU met India. Het CDA onderstreept ook daarom het belang van dit akkoord. Wel is het zaak – ook gelet op *'Macht en moraal in een kantelende wereldorde'* - in het oog te houden dat India grote moeite heeft met het 'groen imperialisme' vanuit de EU. Men doelt dan op wetgeving zoals CBAM (koolstofbelasting aan de Europese buitengrens), de Ontbossingsverordening en de CSDDD (de due diligence directive). Streng handhaving van duurzaamheidsnormen via handelsakkoorden is de norm bij de EU. Met deze Indiase gevoeligheden, maar ook de gevoeligheid van de eigen landbouwsector, dient de Europese Unie rekening te houden bij het handelsakkoord.

Naast overeenkomsten is ook fysieke en digitale connectiviteit essentieel. Tijdens de G20-top in september 2023 tekenden India, de Verenigde Staten, de Verenigde Arabische Emiraten, Saudi-Arabië, Frankrijk, Duitsland, Italië en de Europese Unie een memorandum van overeenstemming voor de India-Middle East-Europe Economic Corridor

(IMEC).¹⁷ Deze geplande corridor moet Azië, de Perzische Golf en Europa verbinden via een netwerk van spoor- en scheepvaartroutes, pijpleidingen en digitale kabels. Doel is economische ontwikkeling en betere connectiviteit tussen India en Europa; de corridor wordt gezien als een westerse tegenhanger van China's *Belt and Road Initiative*. Voor Nederland biedt IMEC kansen voor handel en logistiek, en kan zij fungeren als hefboom om samen met India infrastructuurprojecten te ontwikkelen.¹⁸ De Nederlandse overheid heeft hiervoor nauwelijks aandacht, de CDA Commissie Buitenland roept daarom op tot het ontwikkelen van een strategie op dit punt.

b. Investerings

De wereldwijde directe buitenlandse investeringen (FDI) daalden met 2% tot USD 1,3 biljoen in 2023, waarbij ontwikkelingslanden een daling van 7% zagen. India ontving in 2021-2022 ongeveer USD 82 miljard aan FDI, vooral in software, telecom, financiën en Research en Development. In juni 2025 trokken buitenlandse institutionele beleggers ongeveer ₹ 8.749 crore (USD 1,05 miljard) terug uit de Indiase aandelenmarkten. Volgens de gouverneur van de Reserve Bank of India weerspiegelt dit een normalisatie en marktrijping¹⁹. India overweegt om buitenlandse banken toe te staan een groter belang te nemen in commerciële banken zoals Yes Bank en IDBI Bank, waarbij de limieten worden versoepeld tot 20% en zelfs 60% onder uitzonderingsbeleid. Het Indiase investeringsklimaat kan naar onze mening worden verbeterd door verdere liberalisering, vooral in de bank- en energiesector. Het aanpakken van ongelijkheid, stimuleren van arbeidsdeelname en investeren in strategische sectoren zoals digitalisering en duurzaamheid zijn cruciaal voor stabiele en inclusieve groei. De genoemde Trade and Technology Council dient een vehicle te zijn om Europese investeringen in India aan te jagen, juist in de digitale dienstensector. EU-initiatieven zoals de EU Global Gateway moeten wat India betreft optimaal ingezet worden, het Nederlandse en Europese bedrijfsleven kan een hefboomeffect hebben op het versterken van de economie van India en dus het welzijn van de inwoners daar.

c. Technologie en innovatie

Zoals hiervoor geschetst, is India sterk in dienstverlening, wat meer dan 50% van de (formele) economie omvat, en dan met name digitale diensten. Zo is India een leider in de datacentermarkt in Azië-Pacific, met bijna 950 MW aan capaciteit, terwijl de publieke cloudmarkt groeit met een CAGR (Compound Annual Growth Rate) van 23% tot 2026. Waar India relatief zwak in is, is 'digitale hardware'. Zo is de semiconductor-industrie in India nog sterk in opbouw. Juist hierin is Nederland sterk. Er bestaat dan ook interesse in India om hier meer met Nederland op te trekken. Andere vlakken voor samenwerking zijn groene technologie, afvalmanagement en duurzame landbouw. Maar ook watermanagement: immers, India kent relatief korte perioden van grote regenval en verder veel droogte. Verkend zou moeten worden of AI en quantum-technologie toegevoegd zouden moeten worden aan deze lijst. Een innovatie-pact met India (zoals Nederland heeft met Frankrijk en Duitsland) zou de basis moeten zijn voor deze samenwerking. In zo'n innovatie-pact zouden ook afspraken gemaakt moeten worden over uitwisseling van kenniswerkers. Het pact zou uiteraard aan moeten sluiten op de overkoepelende Trade and Technology Council – de Nederlandse inspanningen moeten aansluiten op en afgestemd zijn met de Europese. De Trade and Technology Council kent bijvoorbeeld een sub-commissie over semicon.

¹⁷ Europese Commissie: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_2116

¹⁸ Atlantic Council: www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/the-india-middle-east-europe-economic-corridor-connectivity-in-an-era-of-geopolitical-uncertainty

¹⁹ Bron: Economic Times, Juni 2025.

Aanbevelingen

- Snelle afronding van de EU-India handelsdeal met behoud van strategische en landbouwbelangen. Deal op basis van een eerlijke en wederkerige handelsrelatie met sterke afspraken over markttoegang en investeringsbescherming.
- Zet India in de top-5 in ons handels- en innovatiebeleid. We willen jaarlijks economische missies en sectorplannen voor landbouwtechnologie, water, AI, semicon en circulaire economie.
- Ontwikkel een Nederlandse strategie rondom de India-Middle East-Europe Corridor (IMEC) met betrokkenheid van Schiphol, onze havens en transport/logistieke bedrijven.
- Uitbreiding van het diplomatieke postennetwerk met ten minste twee diplomatieke posten in India (zelfde sterkte als China)
- Gebruik de TTC als katalysator voor grotere Europese investeringen, met name op het gebied van AI, cloud, en digitale veiligheid.
- Ondersteunen van Nederlandse bedrijven bij het betreden van de Indiase markt, inclusief bescherming van intellectueel eigendom en bevordering van eerlijke concurrentie.

2. Geopolitiek en veiligheid

a. India's perspectief

India ziet de eigen koloniale geschiedenis als een pijnlijke les. India wil daarom onafhankelijk kunnen opereren (op politiek, economisch en militair terrein), en niet gedwongen kunnen worden om te kiezen. Waar Europese landen recentelijk de draai hebben gemaakt naar “strategische autonomie,” is dit voor India al lange tijd het geval.²⁰ India wil een geopolitieke grootmacht worden die zijn kernbelangen zelf kan borgen. Niet alleen omdat dat de logische consequentie is van een belangen-gedreven buitenlandbeleid, maar ook vanwege de Indiase wens om nooit meer een speelbal van koloniale ambities of andere grootmachten te worden. Naast het vergroten van de eigen capaciteiten is geopolitieke positionering een belangrijke methode waarmee India in zijn kracht hoopt te komen te staan. Waar India voorheen streefde naar non-alignment, kan zijn beleidsdoel nu beter begrepen worden als multi-alignment. Het land zoekt sterke relaties met de EU, het VK, de VS – en met het mondiale Zuiden.

India's grootste buitenlandse geopolitieke zorg is China – eerder dan Pakistan (ondanks recent opgelaaide grensconflict) zoals dat in het verleden wel het geval was en wellicht in eerste observatie het beeld zou kunnen zijn. India ziet een bedreiging in een Indo-Pacifische regio die gedomineerd wordt door China als regionale hegemon. India en China hebben een langlopend eigen grensconflict in de Himalaya en relaties zijn niet bepaald warm. Ter illustratie: er zijn tussen 2020 en 2025 geen directe burgerluchtvaartverbindingen tussen de twee landen geweest.²¹ In het kader van haar eigen agenda heeft China zeer goede relaties opgebouwd met Pakistan, onder meer door investeringen in infrastructuur en vergaande militaire samenwerking.²² En waar voorheen buurlanden als Sri Lanka, de Malediven en Bangladesh goede relaties hadden met India, zijn hier recent nieuwe leiders aan de macht gekomen die meer toenadering zoeken tot China. Voor India is dit erg bedreigend. Eén van de hoogste beleidsprioriteiten van India is dan ook het bieden van tegenwicht aan Chinese invloed in de regio.²³

In theorie is India een warm voorstander van het multilateralisme, maar het land is tegelijkertijd kritisch op de manier waarop het huidige internationale systeem is vormgegeven. Ontwikkelde economieën hebben te veel invloed in het huidige systeem, volgens India. Om dit te corrigeren wil India de VN van binnenuit veranderen. India is een gematigde hervormer van de multilaterale architectuur, in tegenstelling tot Rusland en China. India is een belangrijk lid van de BRICS. Samen met Brazilië, Rusland, China en Zuid-Afrika heeft India de BRICS Development Bank (nu: New Development Bank) opgericht in 2014-5, met de hoofdzetel in Shanghai. India is ook deel van de Asian Infrastructure Investment Bank, opgericht in 2016 en zetelend in Peking.

Clingendael duidt de huidige positionering van India als multi-aligned: het kiest bewust voor nauwe samenwerking op meerdere domeinen met verschillende (groot)machten. Dit recente beleid wijkt af van India's traditionele houding van non-alignment.²⁴

²⁰ Grotendeels op basis van Clingendael-gesprek. Zie ook: www.clingendael.org/pub/2025/clingendael-strategische-monitor-2025-2030/india

²¹ Asia Times: <https://asiatimes.com/2025/11/india-china-flights-resumed-a-signal-of-strategic-recalibration>.

²² Tim Marshall “Prisoners of Geography” (2025), hoofdstuk 7: India and Pakistan.

²³ Council on Foreign Relations: www.cfr.org/blog/india-losing-south-asia-china.

²⁴ Mede op basis van Observer Research Foundation-gesprek.

b. EU/Westers perspectief

Vanuit het perspectief van de EU en Nederland is de positionering van India in die multi-aligned benadering diffuus: India werd enerzijds onderdeel van de Quadrilateral Security Dialogue (Quad), samen met de Verenigde Staten, Japan en Australië. Relaties met de VS zijn al zo'n 20 jaar terug aangehaald, toen George Bush de Indo-US Nucleaire Deal sloot²⁵. Tegelijkertijd staan deze momenteel onder druk door de inzet van de huidige regering Trump, onder andere in kader van de voorgenomen VS-tarieven (en straf tarieven voor de Indiase aankoop van Russische olie). Dit leidt momenteel zichtbaar en direct tot toenadering van India en China, onder meer tijdens de top van de Shanghai Corporatoin Organization (SCO) in augustus 2025.²⁶

India was in het kader van haar multi-aligned inzet sinds 2017 al lid geworden van de SCO, waar China en Rusland een grote rol in spelen. India is ook een belangrijke speler binnen de BRICS, die in 2006 werd opgericht. En, zorgelijk voor het Westen: ook bij de oorlog tussen Rusland en Oekraïne speelt India een bedenkelijke rol. Vanuit strategisch oogpunt bleef het land neutraal, en nam bijvoorbeeld niet deel aan westerse sancties tegen Rusland.²⁷ India stelt Rusland daarnaast in staat om Westerse sancties te omzeilen door de invoer van Russische olie – een enorme doorn in het oog van Trump en Westerse landen. Het aandeel van Russische olie in de totale olie-import nam dramatisch toe van zo'n 1% voor de oorlog tot zo'n 40% momenteel.²⁸ Zo speelt India (net als China) een eigen koers in de relatie met Rusland die ook niet los gezien kan worden van de onderlinge rivaliteit met China.

India's multi-alignment leidt ertoe dat India een spilstaat is: zowel waar het de rivaliteit tussen de VS en China betreft, als ook in de rivaliteit tussen het Westen en Rusland. In de ogen van veel landen is India bij alliantie- en coalitievorming een belangrijke "swing state", waardoor het strategisch belangrijk is om met India te engageren, zowel vanuit Nederlands als vanuit EU-perspectief. Het recente bezoek van 21 eurocommissarissen onder leiding van Commissievoorzitter Von der Leyen in februari 2025 onderstreepte de geopolitieke urgentie hiervan. Dit wil niet zeggen dat de EU momenteel een stevige relatie heeft met India, er is werk te doen.²⁹

De invloed van het Westen is bovendien niet onbegrensd. De CDA-notitie *Macht en moraal in een kantelende wereldorde* waarschuwt voor de gevaarlijke hybris van westers moralisme: na 1990 leefde het idee dat landen vanzelf de liberale internationale orde zouden omarmen, maar dat idee is voorbij. Grote delen van het mondiale zuiden kijken juist met wantrouwen naar westerse militaire interventies en sancties; zij vertegenwoordigen heterogene en soms rivaliserende wereldbeelden (revisionisme, traditionalisme en anticolonialisme). Daarom is het belangrijk dat Europa luistert naar deze landen en niet probeert universele waarden op te leggen – zie ook de eerdere opmerkingen over het EU-India handelsakkoord.³⁰

Tegen deze achtergrond wordt India steeds meer gezien als bruggenbouwer tussen noord en zuid. Tijdens een top in Port Moresby in mei 2023 noemde de premier van Papoea-Nieuw-Guinea, James Marape, Narendra Modi de "leider van het mondiale zuiden" en zei dat de Pacifische landen achter zijn stem in internationale fora zouden gaan

²⁵ <https://thediplomat.com/2025/04/the-india-us-nuclear-deal-untying-the-gordian-knot-of-nuclear-liability>.

²⁶ Zie Council on Foreign Relations, <https://www.cfr.org/article/china-india-reset-what-know-about-modi-xi-summit>; Chatham House www.cfr.org/article/china-india-reset-what-know-about-modi-xi-summit.

²⁷ Eurasian Research Institute: www.eurasian-research.org/publication/indias-stance-on-russia-ukraine-crisis.

²⁸ www.thehindu.com/business/Industry/india-imports-49-billion-worth-of-russian-oil-in-3rd-year-of-ukraine-invasion/article69261150.ece.

²⁹ Centre for European Reform: www.cer.eu/insights/its-time-upgrade-eu-india-relationship.

³⁰ CDA – *Macht en moraal in een kantelende wereldorde* (2025). De auteurs bekritisieren de hybris van westers moralisme en benadrukken dat het mondiale zuiden heterogeen is.

staan. India benut zijn positie ook in mondiale fora: tijdens de G20-top van september 2023 lobbyde het land met succes voor het lidmaatschap van de Afrikaanse Unie in de G20.³¹

Een ander belangrijk punt is de hervorming van het multilaterale systeem. India is sinds de oprichting lid van de Verenigde Naties (VN) en levert een van de grootste contingenten aan VN-blauwhelmen. Het land is acht keer verkozen tot tijdelijk lid van de Veiligheidsraad (recent 2021-2022), en geniet brede steun voor een permanente zetel: vier van de vijf huidige permanente leden steunen India's kandidatuur. Voor de CDA Buitenlandcommissie is het van belang om India's legitieme wens tot hervorming van de VN-Veiligheidsraad te erkennen en te steunen.³² We pleiten voor één Europese zetel in de Veiligheidsraad, om zo ruimte te maken voor India.

c. Uitdagingen en kansen voor Nederland

De multi-alignment die de kern vormt van India's strategie "leunt naar" het Westen, wat de deur opent tot hechtere politieke, militaire en economische samenwerking met Nederland en de EU. Echter, recente acties zoals Trump's verhoogde importtarieven (als straf voor India's aankoop van Russische olie), zorgen voor complicaties in de relatie met de Verenigde Staten. Zoals eerder gezegd, India ziet ook geen probleem in de gelijktijdige samenwerking met onze rivalen; er zal in de onderlinge relatie geen sprake zijn van onvoorwaardelijke steun.

India voert anno 2025 een assertiever buitenlandbeleid dan in het verleden. Enerzijds betekent dat grotere weerstand tegen de ambities van "systeemrivaal" China. Anderzijds betekent dat dat India de druk ook richting westerse landen op kan en zal voeren, aldus Clingendael. De recente toenadering tot China in 2025, in tijden van druk vanuit de VS, kan in dat licht worden gezien.

India is een gematigd hervormer van het multilateralisme en de internationale rechtsorde. Dat levert zowel kansen als uitdagingen op. India kan daarmee fungeren als een constructieve partner binnen BRICS/BRICS+. Tegelijkertijd zal er niet vanzelfsprekend overeenstemming zijn over de wijze waarop.³³

Aanbevelingen:

- Voor Nederland: erken India expliciet als strategische partner, en handel ernaar. Een formele Strategische Agenda 2030 kan gezamenlijke doelen formuleren op het gebied van veiligheid, handel, technologie en multilaterale hervorming. Stel een Speciale Gezant aan voor India en de Indo-Pacific om meer focus te krijgen in het beleid.
- Voor Europa: een sterk EU-India partnerschap gestoeld op economische relatie (handel/investeringen), geopolitiek, en gedeelde democratische waarden. We willen helder zijn over rechtsstaat, rechten van religieuze groepen en minderheden, met wederzijds respect zullen we dit gesprek voeren. We zien India als pijler voor de Europese strategie vanuit gedeelde belangen: versterken van internationale ketens, kritieke grondstoffen, defensie samenwerking en digitale veiligheid.
- Steun voor een permanente rol voor India in de VN-Veiligheidsraad en andere internationale fora.
- Onderzoek de mogelijkheden van een defensie-partnerschap voor de militaire samenwerking met India.

³¹ Pacific Forum: <https://pacforum.org/publications/pacnet-1-india-can-unite-the-global-south-with-the-developed-world>.

³² Zie ook Europees Parlement: www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0163_NL.html.

³³ Clingendael: www.clingendael.org/pub/2025/clingendael-strategische-monitor-2025-2030/india/.

3. Klimaat

De EU en India zijn respectievelijk de 3^e en 4^e uitstoters van broeikasgassen, hoewel de emissies in India veel lager liggen per hoofd van de bevolking. Beide regio's worden hard getroffen door klimaatverandering, des te meer reden om samen te werken in de strijd tegen klimaatverandering en voor klimaat in bredere zin.

Bijvoorbeeld, het India-EU Water Partnership (IEWP), opgericht in 2016, richt zich op het versterken van technologische en wetenschappelijke capaciteiten in India en het creëren van kansen voor Europese bedrijven. De eerste twee fasen van dit programma concentreerden zich op rivierbeheer en het hergebruik van gezuiverd afvalwater; de huidige derde fase legt de nadruk op publiek-private partnerschappen die aansluiten bij India's visie 2030 en de EU-Global-Gateway-strategie. Door deze samenwerking uit te breiden – bijvoorbeeld via gezamenlijke pilotprojecten voor afvalwaterhergebruik, bodemerrosie en natuur-gebaseerde oplossingen – kunnen Nederland en de EU zowel expertise inzetten als bedrijfsactiviteiten ontwikkelen.

India en Nederland hebben al meer dan een decennium een werkgroep voor waterbeheer; in 2021 werd dit verdiept tot een strategisch partnerschap waarbij ministeries, universiteiten, kennisinstututen en bedrijven intensief samenwerken. Een voorbeeld hiervan is de tripartite samenwerking tussen het Nederlandse chemiebedrijf Stahl, de NGO Solidaridad en de deelstaat Uttar Pradesh, waarin nieuwe, milieuvriendelijke technieken werden ingevoerd om lozing van afvalwater door de lederindustrie te verminderen en de efficiëntie te verhogen. Verdere samenwerkingen op het gebied van delta- en rivierbeheer, klimaatbestendig stedelijk waterbeheer en duurzame agri-ketens bieden aanknopingspunten.

Naast water is het noodzakelijk om de India-EU Clean Energy and Climate Partnership te benutten om samen te investeren in zonne- en windenergie, groene waterstof, batterijopslag en energie-efficiëntie. Dit kan bijvoorbeeld via gezamenlijke projecten onder de EU-Global-Gateway waarbij Europese en Indiase bedrijven en kennisinstellingen worden betrokken. Het aanboren van groene financiering en het delen van expertise over emissiehandel kunnen India helpen haar klimaatdoelen te bereiken en bieden tegelijkertijd kansen voor Nederlandse bedrijven. India is reeds een belangrijke promotor van de International Solar Alliance ter bevordering van zonne-energie.

Nederlandse en Europese universiteiten en -kennisinstututen kunnen via programma's zoals Horizon Europe en het India-EU Water Partnership samenwerking met Indiase partners intensiveren op het gebied van klimaatwetenschap, adaptatie, circulaire economie en klimaatvriendelijke landbouw. Capaciteitsopbouw aan Indiase universiteiten en training van lokale overheden creëert een duurzame basis voor klimaatmaatregelen.

Door bestaande partnerschappen te verdiepen en nieuwe initiatieven rond hernieuwbare energie, adaptatie en groene financiering te ontplooiën, kunnen Nederland en de EU met India een krachtige klimaatalliantie vormen die zowel de energietransitie als de klimaatweerbaarheid bevordert. Zeker nu er minder aandacht voor dit thema is vanuit de VS, is het zaak dat we samen optrekken. Ook hier: weinig aandacht vanuit de Nederlandse overheid. De CDA Buitenlandcommissie vindt dat Nederland een uitgewerkte strategie op moet stellen en de banden moet aanhalen.

Aanbevelingen

- Maak India prioriteitsland voor de samenwerking op het gebied van hernieuwbare energie, waterbeheer en circulaire economie.
- Versterk kennis partnerschappen: kennisuitwisseling en gezamenlijke onderzoeksprojecten gericht op duurzame ontwikkeling, water en klimaat.
- Ondersteunen van India bij de energietransitie en reductie van wereldwijde CO₂-uitstoot, onder meer via groene projecten in het EU Global Gateway programma.

4. Migratie en cultuur

a. Expats en kenniswerkers

Binnen Europa heeft Nederland de tweede-grootste gemeenschap van mensen van Indiase afkomst – na het Verenigd Koninkrijk. De Indiase diaspora telt zo'n 240.000 mensen.³⁴ Ongeveer 65.000 personen afkomstig uit India zelf wonen in Nederland. Hiervan is een groot deel kenniswerker. Deze hoogopgeleide migranten komen naar Nederland voor specialistische kennisbanen, vaak in de IT en high-tech sectoren. Ook studeren er zo'n 3.500 Indiase jongeren aan Nederlandse universiteiten. Steeds meer Indiase expats vestigen zich in Nederland vanwege de focus van het land op innovatie en de kenniseconomie, met name sinds de versoepeling van de regels voor niet-EU kennismigranten. Ze strijken neer in de grote steden (met daarnaast gemeenschappen in Amstelveen en Delft), en in de regio Eindhoven. Sinds 2023 is er een (kleine?) mogelijk zorgelijke trendbreuk: voor het tweede jaar op rij trekt Nederland minder kenniswerkers aan uit landen als China en India. We vinden het van belang dat Nederland ook in de toekomst inzet op het aantrekken van Indiaas talent ter versterking van onze economie.

b. Hindoestaanse gemeenschap in Nederland

In Nederland wonen naar schatting 160.000–170.000 Surinaamse Hindoestanen, voornamelijk in de Randstad (Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Utrecht, Almere, Zoetermeer). De voorouders kwamen zo'n 150 jaar geleden, tussen 1873–1916, vanuit Brits-Indië naar Suriname als arbeidskrachten. Zij migreerden later naar Nederland, met name rond de onafhankelijkheid van Suriname in 1975. Het begrip 'Hindoestaan' verwijst naar de etnische groep afkomstig uit India, ongeacht religie. De meerderheid is hindoe, maar er zijn ook Hindoestaanse moslims en christenen. Cultureel erfgoed wordt levend gehouden via taal (Sarnami, Nederlands), religieuze vieringen zoals Holi en Divali, en eigen media. Er bestaat een uitgebreid netwerk van tempels (mandirs), ouderenverenigingen, jongerenorganisaties (zoals studentenvereniging HSFN), en culturele instellingen (bijv. Sarnámihuis, Stichting Lalla Rookh). Daarnaast zijn er zes hindoescholen in Nederland onder Stichting Hindoe Onderwijs Nederland (SHON) met circa 1600 leerlingen. Sinds 2006 verricht het SCP (Sociaal en Cultureel Planbureau) structureel onderzoek naar migranten waaronder Hindoestanen. Onderzoeken tonen aan dat jonge Hindoestanen mede door prestatiedruk en intergenerationele spanningen soms problemen ervaren. Tegelijkertijd scoort de gemeenschap hoog op economische integratie, opleiding en arbeidsparticipatie. De Hindoestaanse gemeenschap in Nederland is zowel cultureel veerkrachtig als goed geïntegreerd. Hun sterke sociale infrastructuur, gecombineerd met behoud van traditie, maakt hen tot een unieke diaspora.

Het CDA Diversiteitsnetwerk heeft (uiteraard) contacten met de Hindoestaanse gemeenschap in Nederland. Wij roepen de partij op om het Diversiteitsnetwerk hierbij verder te ondersteunen – bijvoorbeeld door expliciet aandacht te schenken aan feesten als Holi en Divali. Godsdienstvrijheid is een belangrijke gedeelde waarde tussen India en Nederland, ook dus met de Hindoestaanse gemeenschap hier.

Aanbevelingen

- Zet actief in op het werven en vestigen van Indiase kenniswerkers en studenten ter versterking van de Nederlandse economie.
- Erken en ondersteun de Hindoestaanse gemeenschap als volwaardig onderdeel van Nederland; versterk de integratie en welzijn van met name jonge hindoestanen.
- Bouw verder aan culturele verbindingen en wederzijds begrip met India bijvoorbeeld door culturele projecten en uitwisselingsprogramma's. Benadruk gemeenschappelijke waarden als democratie.

³⁴ Embassy of India to the Netherlands, www.indianembassynetherlands.gov.in/page/indian-community-in-netherlands.

Conclusie

De CDA Commissie Buitenland ziet India als een sleutelpartner in de veranderende geopolitieke dynamiek. Engagement met India is geen nut meer, maar noodzaak, en verdient daarom grote prioriteit. Tot op heden was het beleid nog te weinig gericht op investeren in handel, veiligheid en technologische samenwerking, en te voorzichtig en versnipperd.

We streven naar een toekomstgerichte en evenwichtige relatie. Door in te zetten op verdiepte samenwerking in handel, geopolitiek/veiligheid, klimaat/duurzaamheid en culturele uitwisseling, kan Nederland – en in het verlengde, Europa – haar strategische autonomie versterken, maar ook onze economie en internationale verantwoordelijkheid.

Consultaties

- Maaïke Okano-Heijmans: Senior Research Fellow, Instituut Clingendael
- Bart de Jong: Speciaal Adviseur internationale betrekkingen, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat; voormalig Consul-Generaal Mumbai (2020-2024)
- Gince Kuruvilla Mattam (Deputy Chief of Mission) en Devender Arya (Counsellor): Ambassade van India in Nederland
- Dowlatram (Ram) Ramlal: Oud-Kamerlid CDA en oud-voorzitter Hindoeraad Nederland
- Shairee Malhotra: Deputy Director Strategic Studies Program, Observer Research Foundation (onafhankelijke Indiase denktank)
- CDA-fractie Europees Parlement

Overige bronnen

- Clingendael: www.clingendael.org/pub/2025/clingendael-strategische-monitor-2025-2030/india
- Europese Commissie, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_2116